

۳۴. صحیفه انقلاب، ص ۶.
۳۵. صحیفه نور، ج ۹، ص ۵۰، همچنین ج ۱۷، ص ۳۹.
۳۶. صحیفه نور، ج ۱۵، ص ۲۰۴ همچنین ج ۱۸، صص ۲۲، ۱۴۰-۱۳۹.
۳۷. صحیفه نور، ج ۴، ص ۱۱۰.
۳۸. صحیفه نور، ج ۱۸، ص ۷۹، همچنین ج ۱۸، صص ۸۰، ۹۹، ۱۰۰.
۳۹. صحیفه نور، ج ۱۶، ص ۴۶ همچنین ج ۱۷، صص ۷۰، ۱۵۲، ۱۹۲، ج ۱۸، ص ۲۴۳، جمهوری اسلامی ۶۴/۶۲
۴۰. صحیفه نور، ج ۱۷، ص ۵۳، همچنین ج ۱۷، ص ۵۴.
۴۱. حکومت اسلامی، ص ۱۹، همچنین ص ۱۶۴.
۴۲. صحیفه نور، ج ۱، ص ۱۲۲، همچنین ج ۹، ص ۲۱۷، ج ۱۴، ص ۴۱، ج ۱۸، ص ۲۴۳، جمهوری اسلامی ۶۷/۱۰/۲۹
۴۳. صحیفه نور، ج ۱۵، ص ۳۵.
۴۴. صحیفه نور، ج ۱، ص ۶۶، همچنین ج ۱۶، ص ۲۳۹.
۴۵. صحیفه نور، ج ۸، ص ۱۷۵، همچنین ج ۵، صص ۲۰۲، ۲۰۳، ج ۸، ص ۲۰۱، ص ۲۶۳، ج ۱۶، صص ۸۲-۸۴، ج ۱۷، ص ۱۵۷، ج ۱۸، ص ۲۴۲.
۴۶. تحریر الوسیله ج ۲، ص ۵۶۵.
۴۷. صحیفه نور، ج ۱۲، ص ۲۳.
۴۸. صحیفه نور، ج ۸، ص ۱۷۵، همچنین ج ۵، صص ۲۰۲-۲۰۳، ۲۰۹-۲۱۰، ج ۹، صص ۲۶۵-۲۶۴، ج ۱۲، صص ۶۳، ۱۸۰-۱۷۹، ج ۱۴، ص ۲۰۷، ج ۱۶، صص ۸۲-۸۴.
۴۹. صحیفه نور، ج ۱۶، ص ۲۳۹، همچنین ج ۱۶، ص ۲۴۱، ج ۱۸، ص ۲۴۲، کیهان ۶۴/۵/۲۷
۵۰. جمهوری اسلامی، ۶۳/۱۱/۲۳ همچنین صحیفه نور، ج ۵، صص ۱۵۶، ۲۰۳-۲۰۲، ۲۴۸، ج ۶، صص ۱۹۱، ۱۹۳، ج ۸، صص ۱۲۲، ۲۴، ج ۲۳، ص ۱۴، ج ۹۵، ج ۱۶، ص ۱۳۷، ج ۱۸، صص ۴۴۳، ۶۵.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال جامع علوم انسانی
روزنامه‌ها و پیامبر اعظم (ص)

بررسی مطالب مربوط به پیامبر اعظم (ص) در روزنامه‌ها

مطبوعات نقش بسیار مهمی در ارائه اطلاعات و اخبار و آگاهی بخشی پیرامون رخدادهای

جامعه دارند. به عبارتی، یکی از وظایف مهم مطبوعات و به‌ویژه روزنامه‌ها، جمع‌آوری اطلاعات از

موضوعات و رویدادهای جاری و تنظیم آنها در قالب اخبار است. پیچیدگی زندگی و دور از دسترس بودن رویدادها از یک سو و عدم امکان حضور افراد جامعه در تمام صحنه‌های رویدادها از سوی دیگر، نشریات را در جایگاه واسطه و میانجی نقل رویدادها قرار داده است. نشریات نقل‌کننده و راوی رویدادها شده‌اند و به ما اطلاع می‌دهند چه اتفاقی چگونه به وقوع پیوسته است. از سوی دیگر، معمولاً آنچه مطبوعات نقل می‌کنند مبنای قضاوت ما نسبت به آن رویداد قرار می‌گیرد. اگر نقش و کارکرد روزنامه‌ها را تولید و انتشار اخبار و مطالب تعریف کنیم، کار خبرنگاران و گزارشگران عبارت است از تبدیل رویداد به خبر. بر این اساس، خبر همان رویداد نیست بلکه گزارشی از رویدادها و واقعیتهاست. زیرا داده‌های عینی خبر به خودی خود فاقد معنی است و این گزارش و خبر است که به آن معنی می‌بخشد. نشریات در تهیه خبر، علاوه بر انتخاب داده‌ها، آنها را بر اساس فرمولها و قالبهای جاافتاده به هم ربط می‌دهند و معنی‌دار می‌سازند. به همین علت این رویداد نیست که قالب را تعیین می‌کند بلکه این قالب است که داده‌ها را برمی‌گزیند و روابط آنها را شکل می‌بخشد.

با اذعان به نقش مهم روزنامه‌ها در تهیه و انتشار اخبار و مطالب، این بررسی در صدد است تا نشان دهد روزنامه‌ها در سال پیامبر اعظم (ص) چگونه و چقدر به این موضوع پرداخته‌اند؟ بنابراین، بررسی حاضر به این موضوع می‌پردازد که روزنامه‌ها در سال پیامبر اعظم (ص) در تولید و انعکاس مطالب مربوط به آن چقدر اهتمام ورزیده‌اند. از این رو این بررسی به دو محور عمده می‌پردازد:

۱. میزان انتشار مطالب مربوط به پیامبر اعظم در روزنامه‌ها

۲. نحوه انتشار و انعکاس مطالب مربوط به پیامبر اعظم در روزنامه‌ها

برای این که تمام جوانب در این بررسی لحاظ شده باشد و مطالبی از نشریات از چشم نیفتاده باشد، در این بررسی همه مطالبی که به نوعی به موضوع مورد پرداخته‌اند در نظر گرفته شده است. اما در عین حال نکته اصلی در اینجا این است مطالبی که موضوع غالبشان پیامبر اعظم بوده و یا محور اصلی مطالب به این موضوع پرداخته باشند، مدنظر قرار گرفته‌اند. به عبارت دیگر در تمام مطالب روزنامه‌های مورد بررسی به آنها توجه شده و از میان آنها، آن دسته که (الف) به‌طور کامل (ب) و یا به طور غالب به پیامبر اعظم پرداخته‌اند، استخراج و بررسی شده‌اند.

هدف تحقیق

۱. شناسایی شباهتها و تفاوت‌های روزنامه‌ها در تولید و انتشار مطالب مربوط به پیامبر اعظم (ص)
۲. شناسایی خبرسازان، منابع خبری و نوع مطالب روزنامه‌ها در ارتباط با پیامبر اعظم (ص)
۳. شناسایی میزان مطالب تولیدی روزنامه‌ها درباره پیامبر اعظم (ص).

پرسشهای تحقیق

- این تحقیق در صدد پاسخگویی به پرسشهای اساسی زیر است.
۱. ساخت و محتوای اخبار و مطالب روزنامه‌ها درباره پیامبر اعظم (ص) چگونه است؟
 ۲. خبرسازان موضوع پیامبر اعظم (ص) در روزنامه‌ها چه کسانی هستند؟
 ۳. روزنامه‌ها در انعکاس رویدادهای مرتبط با موضوع مورد بررسی بیشتر از کدام منابع خبری استفاده کرده‌اند؟
 ۴. چه مقدار از مطالب روزنامه‌ها درباره پیامبر اعظم در قالبهای غیرخبری و با رویکرد موضوع محوری منتشر شده‌اند؟

۵. روزنامه‌ها چقدر مطالب تولیدی در زمینه پیامبر اعظم (ص) داشته‌اند.

جامعه آماری

جامعه آماری این بررسی شامل تمام شماره‌های ۳۲ روزنامه کثیرالانتشار در ماه‌های اردیبهشت تا پایان بهمن ۱۳۸۵ است. روزنامه *ایران* چون در خرداد توقیف شده، از این بررسی کنار گذاشته شده است. در دوره مذکور هر مطلبی که روزنامه‌های مورد نظر درباره پیامبر اعظم (ص) منتشر کرده‌اند، بررسی شده است.

روزنامه‌های مورد بررسی عبارتند از :

۱. آفتاب یزد	۱۲. رسالت	۲۳. همشهری
۲. اعتماد	۱۳. سیاست روز	۲۴. صاحب‌قلم
۳. ای‌برار	۱۴. جمهوری اسلامی	۲۵. کار و کارگر
۴. ابتکار	۱۵. خبر	۲۶. هدف و اقتصاد
۵. اعتدال و توسعه	۱۶. مردم‌سالاری	۲۷. حیات نو
۶. اسرار	۱۷. راه مردم	۲۸. اعتماد ملی
۷. آفرینش	۱۸. قدس	۲۹. همبستگی
۸. بانی فیلم	۱۹. کارگزاران	۳۰. فرهنگ آشتی
۹. جام‌جم	۲۰. زمان	۳۱. خراسان
۱۰. جوان	۲۱. صدای عدالت	۳۲. اطلاعات
۱۱. تفاهم	۲۲. کیهان	

تعریف مفاهیم

۱. سبک مطلب

منظور از سبک مطلب، تنظیم مطالب بر حسب قالبهای زیر است:

۱. ۱. خبر و گزارش خبری، گزارش از رویدادهای جاری هستند که بر اساس شیوه‌های موسوم

تنظیم خبر، تدوین شده‌اند.

۲. ۱. گزارش و مصاحبه، مطالب متنوعی که فارغ از قالب خشک خبر تنظیم شده‌اند و همراه با

توصیف، تشریح و گفت‌وگوست.

۳. ۱. مقاله، یادداشتی است مبتنی بر تحلیل و تفسیر و به یک موضوع خاص می‌پردازد.

مقاله بیان‌کننده نظر نویسنده است.

۴. ۱. آگهی، هر گونه تبلیغات بازرگانی درباره موضوع که در قالب آگهی درج شده باشد.

۵. ۱. سایر، شامل مواردی غیر بندهای فوق است.

۲. مکان رویداد

هر مطلب مورد بررسی با توجه به مکان و منطقه‌ای که رویداد در آنجا اتفاق افتاده است،

برحسب زیر بررسی شده است: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی

۱. ۲. تهران

۲. ۲. شهرستانها

۳. ۲. عام

۴. ۲. خارج از کشور

۵. ۲. نامشخص و بی‌مورد

۳. منبع مطالب

برای شناسایی میزان اخبار و مطالب تولیدی روزنامه‌ها از متغیر منبع مطالب استفاده شده است.

منبع تهیه خبر و مطالب نشریات در این بررسی به شرح زیر بررسی شده‌اند:

۱. ۳. خبرنگار روزنامه (نشریه)

۲. ۳. خبرگزاریها (شامل ایرنا، ایسنا، فارس، مهر، ایکنا، ایلنا، شبستان، قدس و موج)

۳. ۳. سایتهای اطلاع‌رسانی

۴. ۳. روابط عمومیها

۵. ۳. خوانندگان نشریه

۶. ۳. نامشخص و ذکر نشده

۷. ۳. سایر (غیر از موارد فوق)

۴. خبرسازان

منظور از خبرسازان در این بررسی، عوامل ایجاد خبر و رویدادها هستند که تولیدکنندگان اخبار

با ارجاع و اشاره به آنها خبر را تنظیم می‌کنند. خبرسازان مبتنی بر عنصر خبری "که" در تنظیم خبر

هستند

۱. ۴. مسئولان عالیه (مقام معظم رهبری، سران قوا، ائمه جمعه تهران و رئیس مجمع مصلحت

نظام)

۲. ۴. مدیران وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و دبیر ستاد پیامبر اعظم (ص)

۳. ۴. اهالی فرهنگ

۴. ۴. دانشگاهیان به‌طور عام

۵. ۴. مدیران اجرایی و نمایندگان مجلس

۴.۶. نشریه مورد بررسی

۴.۷. حوزویان و مراجع

۴.۸. نامشخص و بی مورد

۵. موضوع مطالب

همه مطالب مربوط به پیامبر اعظم در روزنامه‌ها از لحاظ موضوعی در قالب زیر طبقه‌بندی

شده‌اند:

۵.۱. فیلم و پیامبر اعظم

۵.۲. هنر و موسیقی و پیامبر اعظم

۵.۳. رسانه‌ها و پیامبر اعظم

۵.۴. فرهنگ (عام) و پیامبر اعظم

۵.۵. مسابقات در سال پیامبر اعظم

۵.۶. سیره و کلام پیامبر اعظم

۵.۷. نمایشگاه، همایش و جشنواره‌ها

۵.۸. سایر (شامل مواردی غیر بندهای فوق)

۶. رویکرد مطالب

مطالب مورد بررسی از لحاظ رویکردی در قالبهای زیر طبقه‌بندی شده‌اند:

۶.۱. رویداد محور

خبرهای مربوط به موضوع مورد بررسی که زود کهنه شده و آثار درازمدت ندارد.

۶.۲. موضوع محور

مطالب پیچیده‌ای که از یک گزارش یا مسئله مجرد و منفک فراتر می‌رود تا درکی منظم، قاعده‌مند و جامع را به خواننده منتقل سازد. مطالب موضوع‌گرا آثار درازمدتی به جای می‌گذارد و معمولاً در سبک‌های غیرخبری تنظیم می‌شوند.

مهمترین یافته‌های بررسی

روزنامه‌ها در زمان بررسی شده، مطالب زیادی درباره پیامبر اعظم (ص) منتشر کرده‌اند. آنها در ده ماهه سال ۱۳۸۵ (به‌جز ماه‌های فروردین و اسفند که در اینجا بررسی نشده‌اند) در مجموع ۱۸۲۸ مطلب، اعم از اخبار، گزارش و مقالات درباره پیامبر اعظم منتشر کرده‌اند. اگرچه بیشتر مطالب مذکور شامل اخبار و گزارش‌های خبری است، اما با وجود این، روزنامه‌ها مطالب تولیدی و مقالات زیادی را در این زمینه منتشر کرده‌اند و به‌طور ویژه موضوع مورد بررسی را پوشش داده‌اند.

فراوانی مطالب

جدول شماره ۱ فراوانی مطالب روزنامه‌ها را درباره موضوع پیامبر اعظم نشان می‌دهد. مطابق این جدول روزنامه *اطلاعات* با ۵/۹ درصد (مطلب ۱۷۳) بانی فیلم با ۷/۶ درصد بیش از دیگر روزنامه‌ها در این زمینه مطالب منتشر کرده‌اند. بعد از این دو روزنامه به‌ترتیب، *سیاست روز*، *روزنامه کیهان*، *تفاهم*، *جام‌جم*، *آفرینش*، *جمهوری اسلامی* و *رسالت* در مقایسه با دیگر روزنامه‌ها بیشترین مطالب را درباره موضوع مورد بررسی منتشر کرده‌اند. در زمان بررسی، برخی روزنامه‌ها از ماه‌های تابستان، ستون ثابت برای این موضع اختصاص داده‌اند که سبب شده انتشار مطالب درباره

پیامبر اعظم (ص) در آن روزنامه‌ها شکل جدی‌تری به خود بگیرد. روزنامه‌های حیات نو، همبستگی، هدف و اقتصاد، اسرار و صاحب‌قلم در مقایسه با دیگر روزنامه‌ها مطالب کمتری منتشر کرده‌اند.

جدول شماره ۱. فراوانی مطالب روزنامه‌ها

درصد	فراوانی	نشریه
۱/۷	۳۱	۱- آفتاب یزد
۶	۱۰۹	۲- کیهان
۴/۳	۷۸	۳- جمهوری اسلامی
۹/۵	۱۷۳	۴- اطلاعات
۴/۳	۷۹	۵- رسالت
۷/۶	۱۳۹	۶- بانی فیلم
۲/۲	۴۱	۷- مردم‌سالاری
۳/۴	۶۳	۸- جوان
۶/۱	۱۱۱	۹- سیاست روز
۵/۱	۹۳	۱۰- جام جم
۱/۸	۳۴	۱۱- راه مردم
۲	۳۸	۱۲- قدس
۴/۹	۹۰	۱۳- آفرینش
۳/۶	۶۷	۱۴- خراسان
۱	۱۸	۱۵- اسرار
۲/۲	۴۱	۱۶- کارگزاران
۱/۲	۲۳	۱۷- زمان
۴	۷۳	۱۸- صدای عدالت
۵/۱	۹۴	۱۹- تفاهم

۲/۱	۳۹	۲۰- اعتماد
۱	۱۹	۲۱- صاحب قلم
۱/۵	۲۸	۲۲- اعتدال و توسعه
۳/۲	۵۹	۲۳- خبر
۰/۹	۱۷	۲۴- هدف و اقتصاد
۳/۴	۶۳	۲۵- همشهری
۱/۴	۲۷	۲۶- ابتکار
۰/۸	۱۴	۲۷- حیات نو
۲/۹	۵۳	۲۸- ابرار
۲/۱	۳۹	۲۹- فرهنگ آشتی
۰/۹	۱۷	۳۰- همبستگی
۱/۷	۳۱	۳۱- کاروکارگر
۱/۴	۲۷	۳۲- اعتماد ملی
	۱۸۲۸	جمع:

مکان رویداد

جدول شماره ۲ مکان رویدادهای مربوط به موضوع مورد بررسی را نشان می‌دهد. تهران با ۴۲/۹ درصد و عام (یعنی مکان مورد توجه نبوده است) با ۲۶/۸ درصد بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده‌اند. ۱۷ درصد مطالب مربوط به رویدادهای سال پیامبر اعظم (ص) در شهرستانها و ۳/۲ درصد مربوط به خارج از کشور است. مطابق این جدول به نظر می‌رسد در مجموع سهم شهرستانها در ارتباط با سال پیامبر اعظم در روزنامه‌ها چندان قابل توجه نیست. شاید این امر به ماهیت روزنامه‌های مورد بررسی برمی‌گردد که همگی روزنامه‌های سراسری بوده و موضوعاتی با گستره ملی و سراسری را دنبال کرده‌اند.

جدول شماره ۲. مکان رویداد

درصد	فراوانی	مکان رویداد
۴۲/۹	۷۸۳	۱. تهران
۱۷	۳۱۱	۲. شهرستانها
۲۶/۸	۴۹۰	۳. عام
۳/۲	۵۹	۴. خارج کشور
۱۰/۱	۱۸۵	۵. نامشخص و بی مورد
۱۰۰	۱۸۲۸	جمع

سبک مطالب

سبک مطالب منتشر شده در روزنامه‌های کثیرالانتشار در ارتباط با موضوع پیامبر اعظم در جدول شماره ۳ آمده است. مطابق این جدول، ۸۱/۷ درصد مطالب در قالب خبر و گزارش خبری و ۱۰/۸ درصد در قالب مقاله، و یادداشت، ۳/۷ درصد در سبک گزارش و مصاحبه و ۲/۱ درصد در قالب آگهی منتشر شده‌اند. جدول شماره ۳ حاکی است که روزنامه‌ها بیشتر به انعکاس اخبار

می‌پردازند و سهم مقاله، تحلیل و تفسیر درباره پیامبر(ص) در مجموع در مقایسه با اخبار بسیار کمتر است.

با وجود این، روزنامه‌ها در نیمه دوم سال مقالات بیشتری در مقایسه با نیمه اول سال ۱۳۸۵ درباره موضوع پیامبر اعظم (ص) منتشر کرده‌اند. این امر حاکی است گذشت زمان و جا افتادن موضوع به نشریات کمک کرده تا بیشتر درباره سیره پیامبر، تاریخ زندگی، اخلاق پیامبر، تاریخ اسلام و جنگ‌های پیامبر و.... مطلب منتشر کنند.

جدول شماره ۳. سبک مطالب

درصد	فراوانی	سبک مطلب
۸۱/۷	۱۴۶۹	۱. خبر
۳/۷	۶۸	۲. گزارش و مصاحبه
۱۰/۸	۱۹۷	۳. مقاله
۲/۱	۳۹	۴. آگهی
۱/۵	۲۸	۵. سایر
۱۰۰	۱۸۲۸	جمع

منبع مطالب

جدول شماره ۴ منبع مطالب منتشر شده در روزنامه‌ها درباره پیامبر اعظم (ص) را نشان می‌دهد. مطابق این جدول ۳۸/۹ درصد مطالب روزنامه‌ها به نقل از خبرگزاریها و ۷/۵ درصد به نقل از روابط عمومی دستگاهها و سازمانها منتشر شده است. در مجموع ۲۷/۱ درصد مطالب منتشر شده درباره پیامبر اعظم تولیدی خود نشریه و روزنامه‌نگاران آن بوده است. منبع ۱۸/۵ درصد از مطالب نامشخص است که این امر احتمالاً بیانگر آن است برخی روزنامه‌ها مطالب خبرگزاریها و منابع دیگر را بدون ذکر منبع به چاپ می‌رسانند. جدول شماره ۴ نشان می‌دهد که در مجموع روزنامه‌ها از حیث مطالب تولیدی درباره پیامبر اعظم (ص) اهتمام جدی داشته‌اند. مطابق این جدول بیش از یک چهارم مطالب منتشر شده در روزنامه‌ها درباره پیامبر اعظم (ص) تولیدی خودشان بوده است.

جدول شماره ۴. منبع مطالب

درصد	فراوانی	منبع مطالب
۲۷/۱	۴۹۶	۱. نشریه

۳۸/۹	۷۱۱	۲. خبرگزاریها
۷/۵	۱۳۷	۳. روابط عمومیها
۲/۲	۴۱	۴. سایتها
۲	۳۷	۵. خوانندگان
۳/۷	۶۷	۶. سایر
۱۸/۵	۳۳۹	۷. نامشخص و ذکر نشده
۱۰۰	۱۸۲۸	جمع

موضوع

جدول شماره ۵ موضوع مطالب مربوط به پیامبر اعظم (ص) را در روزنامه‌ها نشان می‌دهد. سیره و کلام پیامبر اعظم و همچنین هنر و موسیقی هر کدام با حدود ۱۸ درصد در صدر مطالب مربوط به پیامبر اعظم قرار دارند. مطابق این جدول موضوع ۱۷ درصد مطالب منتشر شده در این زمینه درباره همایشها، نمایشگاهها و جشنواره‌های سال پیامبر اعظم بوده است. بزرگداشت‌ها با ۵/۳ درصد، فیلم و پیامبر اعظم با ۹/۹ درصد، فرهنگ به‌طور عام با ۲۱/۷ درصد، مسابقات مربوط به پیامبر اعظم با ۴/۴ درصد، رسانه‌ها و پیامبر اعظم با ۳ درصد در رده‌های دیگر قرار دارند. این جدول حاکی است که موضوعات فرهنگ و نمایشگاهها و جشنواره‌ها بیشتر مطالب مربوط به موضوع پیامبر اعظم را به خود اختصاص داده‌اند.

به‌طور کلی جدول شماره ۵ نشان می‌دهد که روزنامه‌ها در زمان بررسی، بیشتر مطالب مربوط به موضوعات هنری، فرهنگی و سیره پیامبر را تحت پوشش قرار دادند و مطالب مربوط به همایشها و بزرگداشتها در مقایسه با آنها حجم کمتری را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول شماره ۵. موضوع مطالب

درصد	فراوانی	موضوع مطالب
۹/۹	۱۸۲	۱. فیلم و پیامبر اعظم
۱۸/۷	۳۴۱	۲. هنر و موسیقی و پیامبر اعظم
۲۱/۷	۳۹۷	۳. فرهنگ (به طور عام) و پیامبر اعظم
۳	۵۶	۴. رسانه‌ها و پیامبر اعظم
۴/۴	۷۹	۵. مسابقات مربوط به پیامبر اعظم
۱۷/۸	۳۲۵	۶. سیره و کلام پیامبر اعظم
۱۶/۹	۳۰۹	۷. همایش، نمایشگاه و جشنواره‌ها
۵/۳	۹۶	۸. بزرگداشت
۲/۳	۴۳	۹. سایر
۱۰۰	۱۸۲۸	جمع

خبرسازان

خبرسازان سال پیامبر اعظم (ص) در روزنامه‌ها در جدول شماره ۶ آمده است. بیشترین خبرسازان درباره موضوع مورد نظر اهالی فرهنگ با اختصاص ۲۱/۹ درصد و سپس مدیران اجرایی و نمایندگان مجلس با ۲۰ درصد بوده‌اند. دانشگاهیان با ۱۱/۷ درصد و حوزویان و نشریه هرکدام

با کمی بیش از ۱۰ درصد در مرتبه‌های بعدی عوامل ایجاد خبر سال پیامبر اعظم (ص) قرار دارند. مدیران وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و دبیر ستاد پیامبر اعظم (ص) به‌تنهایی ۷/۵ درصد خبرسازان را به خود اختصاص داده‌اند. این جدول حاکی است بیشتر خبرسازان موضوع پیامبر اعظم (ص) در روزنامه‌ها اهالی فرهنگ و مدیران اجرایی هستند و در مجموع اهالی فرهنگ اهتمام خوبی درباره موضوع پیامبر اعظم (ص) داشته‌اند.

مطابق جدول شماره ۶، در مجموع مسئولان و مدیران کشور در فراهم‌سازی عوامل ایجاد خبر برای پیامبر اعظم (ص) و انتشار آن در روزنامه‌ها اهمیتی جدی داشته‌اند.

جدول شماره ۶. خبرسازان

خبرسازان	فراوانی	درصد
----------	---------	------

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۵/۲	۹۴	۱- مسئولان عالیہ نظام
۷/۵	۱۳۶	۲- مدیران ارشاد و دبیر ستاد پیامبر
۲۱/۹	۴۰۱	۳- اهالی فرهنگ
۱۱/۷	۲۱۳	۴- دانشگاهیان
۲۰	۳۶۶	۵- مدیران اجرایی و نمایندگان مجلس
۱۰/۵	۱۹۳	۶- نشریه
۱۰/۳	۱۸۹	۷- حوزویان
۱۲/۹	۲۳۵	۸- نامشخص و بی مورد
۱۰۰	۲۱۷	جمع

رویکرد مطالب

جدول شماره ۷ رویکرد مطالب روزنامه‌ها را درباره پیامبر اعظم نشان می‌دهد. مطابق این جدول ۸۰/۶ درصد مطالب مبتنی بر رویداد و ۱۹/۴ درصد باقی مانده موضوع محور بوده‌اند. این جدول نشان می‌دهد روزنامه‌ها در انتشار مطالب جدی مربوط به پیامبر اعظم اهمیت شایسته‌ای داشته‌اند. جدول شماره ۷ اگر در ارتباط با جدول سبک مطالب مورد توجه قرار گیرد، بیشتر معنادار خواهد بود. به عبارت دیگر جداول رویکرد مطالب و سبک مطالب نشان می‌دهند که روزنامه‌ها اگرچه تا حدود زیادی منعکس‌کننده اخبار و رویدادهای جاری درباره موضوع موردنظر هستند و بحثهای

عمیق علمی، تحلیلی و تفسیری کمتری در مقایسه با اخبار منتشر کرده‌اند، با این حال این نکته را نباید نادیده گرفت که حدود ۲۰ درصد از مطالب موضوع محور که شامل مقالات، یادداشتها، گزارشها، مصاحبه‌ها و سخنرانیهاست در روزنامه‌ها قابل تأمل است. در این میان شاید سهم برخی نشریات در انتشار مطالب تولیدی موضوع محور بیشتر باشد که برخی از آنها عبارتند از: روزنامه اطلاعات، تفاهم، صدای عدالت، رسالت و کیهان. نکته در خور تأمل این است که روزنامه‌ها هرچه به پایان سال ۱۳۸۵ نزدیک‌تر شده‌اند، مقالات و مطالب موضوع محور بیشتری درباره پیامبر اعظم (ص) منتشر کرده‌اند. بسیاری از روزنامه‌ها مقالات برخی فصلنامه‌های تخصصی را در روزنامه‌ها به چاپ رسانده‌اند. این بررسی نشان می‌دهد که مطالب موضوع محور روزنامه‌ها درباره پیامبر اعظم (ص) در ماههای پایانی سال ۱۳۸۵ بسیار بیشتر از ماههای نخست بوده است.

جدول شماره ۷. رویکرد مطالب

درصد	فراوانی	رویکرد مطالب
۸۰/۶	۱۴۷۳	۱. رویداد محور
۱۹/۴	۳۵۵	۲. موضوع محور
۱۰۰	۱۸۲۸	جمع

نتیجه بررسی

به‌طور کلی می‌توان گفت روزنامه‌ها در زمان بررسی برای انعکاس اخبار و مطالب موضوع پیامبر اعظم (ص) اهتمام جدی داشته‌اند. اگر بتوان روزنامه‌ها را در انتشار مطالب مربوط به موضوع

موردنظر با هم مقایسه کرد، می‌توان گفت روزنامه‌های اطلاعات و بانی فیلم هر یک روز در میان یک مطلب درباره پیامبر اعظم منتشر کرده‌اند. همچنین روزنامه‌های سیاست‌روز، کیهان، تفاهم و جام‌جم هر دو روز در میان یک مطلب در این زمینه منتشر کرده‌اند.

دیگر روزنامه‌ها نیز مطالب قابل توجهی درباره پیامبر در زمان بررسی منتشر کرده‌اند. به‌جز چند روزنامه، بقیه همگی حداقل هفته‌ای یک مطلب درباره موضوع منتشر کرده‌اند.

از لحاظ موضوعی، در مجموع حدود ۴۰ درصد مطالب منتشر شده درباره پیامبر اعظم حول موضوع فرهنگ و هنر و پیامبر بوده که بسیار قابل توجه است. سیره پیامبر ۱۸ درصد مطالب منتشره را به خود اختصاص داده که نشان‌دهنده توجه جدی روزنامه‌ها به این امر است. همایشها، نمایشگاهها، جشنواره‌ها و بزرگداشتها در مجموع ۲۳ درصد اخبار مربوطه را به خود اختصاص داده‌اند که این حاکی است در زمان بررسی به مناسبت‌های مختلف همایش‌ها و جشنواره‌های زیادی درباره پیامبر اعظم برگزار شده و در روزنامه‌ها انعکاس یافته است.

از لحاظ منبع خبری می‌توان گفت، در مجموع ۳۸/۹ درصد اخبار و رویدادهای منتشر شده در روزنامه‌ها در ارتباط با پیامبر اعظم (ص) منبع خبری‌شان خبرگزاریها و ۲۷/۱ درصد خبرنگار نشریه بوده است. مطابق این آمار اگرچه روزنامه‌ها اخبار تولیدی‌شان در ارتباط با موضوع مورد بررسی در مقایسه با خبرگزاریها بسیار کمتر است، اما درصد مذکور حاکی است که روزنامه‌ها نیز به نوبه خود اهتمام جدی در این زمینه داشته‌اند. این بررسی حاکی است که ۱۸/۵ درصد اخبار و مطالب مورد بررسی فاقد منبع بوده‌اند که در جای خود بسیار قابل تأمل است. به نظر می‌رسد بیشتر این رویدادها منبع اصلی‌شان خبرگزاریها یا منابع دیگر بوده ولی روزنامه‌ها با دخل و تصرف آنها را منتشر کرده‌اند.

همچنین خبرسازان اصلی روزنامه‌ها درباره پیامبر اعظم در زمان بررسی، اهالی فرهنگ ۲۱/۹ درصد، و مدیران، شامل مدیران اجرایی و نمایندگان مجلس، ۲۰ درصد بوده‌اند. مدیران وزارت ارشاد به‌تنهایی ۷/۵ درصد خبرسازان را به خود اختصاص داده‌اند. دانشجویان ۱۱/۷ درصد، نشریات ۱۰/۵ درصد، حوزویان و مراجع در مجموع ۱۰/۳ درصد از خبرسازان را به خود

اختصاص داده‌اند. این بررسی نشان می‌دهد مدیران اجرایی و اهالی فرهنگ اهتمام جدی در برگزاری مناسبت‌ها و مراسم مختلف درباره پیامبر اعظم داشته‌اند.

در مجموع، هرچند برخی روزنامه‌ها ستون ثابتی برای سال پیامبر اعظم (ص) اختصاص داده‌اند و با حجم متفاوت در این زمینه مطلب منتشر کرده‌اند، اما این بررسی نشان می‌دهد برخی روزنامه‌ها عمدتاً به انتشار اخبار پرداخته‌اند. برخی از روزنامه‌ها با ورود همه‌جانبه به این موضوع، علاوه بر انعکاس اخبار مربوطه، مطالب تحلیلی و مقالات زیادی درباره پیامبر اعظم منتشر کرده و به تبیین مجدد موضوع پرداخته‌اند. از آنجا که حدود ۲۰ درصد مطالب مورد بررسی موضوع محور بوده و در قالب‌های مقاله، یادداشت، مصاحبه و مانند آنها منتشر شده، این امر نشان می‌دهد در مجموع روزنامه‌ها رویکرد مناسبی به موضوع پیامبر اعظم (ص) داشته‌اند. در این میان سهم برخی نشریات بسیار پررنگ‌تر است که می‌توان به ترتیب از روزنامه *اطلاعات و بانى فیلم* به دلیل فراوانی مطالب و مقالات و از *تفاهم*، *صدای عدالت*، *رسالت* و *کیهان* نیز به دلیل فراوانی مقالات نام برد. به‌طور کلی مطالب موضوع محور که شامل مقالات و یادداشت‌هاست، در نیمه دوم سال بسیار بیشتر از نیمه اول سال بوده است. □